

ל כי לירוח הארץ: ואקה נעבריך ידעתו כי פרים תיראן
לא מפני ויהה אללים: ותפשחה ותשעה נבטה פיה השערת
לב אבב ותפשחה גבעל: וכחטה ורבפתת לא נטו כי
ממ' אפלת הדגה: ניצא משה עם פרעה אтирעה ויטרש
בפין אליהוה ויחדיו הקלות ותבל ומטר לאנתק
לד הארץ: נראה פרעה פיתול בפטר ותבד ופקת
לה ריקף להטיא ניבד לכו הוא ועבורי: נהנוק לב פרעה
ולא שלח את בני ישראל לאשר דבר יהיה בירמשה:

⁵⁴ און ווי פרעה האט גועזען, און דער רענן און דער האגול און די דונערן האבן אויגונעהערט, אוזי האט ער וויטער גענזינדיקט, און האט הארט געמאכט זיין הארץ, ער און ווינע קנעכט. ⁵⁵ און פרעהם הארץ איז געליבן פעסט, און ער האט גיט אווקגעלאון די קינדרער פון ישראל; אוזי ווי גאט האט גערעדט דורך משhn.

٦

“**וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹמֶשׁ בָּא אֶל-פְּרִזָּה בְּיַאֲגֵי הַכְּבָדָתוֹ אֲתָה-לָבָן וְאַתָּ-לָב עַבְרִי לְמַעַן שְׁתִּי אָתְתִּי אֶלָּה בְּלָרְבוֹ:**
וְוַיָּמֵן הַסְּפָר בְּאָנוֹ בְּנֵךְ וּבְדָבָר אֲתָה אִשְׁר דַּחֲלַלְתִּי
בְּמִצְרָיִם וְאַתָּ-אֲתָנִי אֲשֶׁר-שְׁמָתוֹ בָּם וַיַּדְעַתָּם קִידָּאַנִּי
יְהוָה: וּבָא מִשָּׁה וְאַחֲרֵי אַל-פְּרִעה וְוַיָּמָר אֶלְיוֹ פָּה
אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי הָעָבָרִים עַד-כָּתֵן מְאֻתָּה לְעֵינֵת מִפְנֵי
שָׁלָחْ עַמִּי וּנְבָרְעִי: קַי אַסְמָאָן אַתָּה לְשִׁלְמָה אֶת-עַמִּי
הַנָּנִי מִבָּא מִתְּרָא אֶרֶבֶה בְּנֶבֶלְךָ: וְכַפְּה אַתְּצִין הָאָרֶץ
וְלֹא יוּכַל לְרֹא אֶת-דְּאָרֶץ וְאֶכְלָל אֶת-יִתְּרָ דְּפַלְתָּה
הַגְּשָׁאָרָת לְכָם מִזְדְּבָרֶד וְאֶכְלָל אֶת-קָלְדָּעֵן הַצְמָחָה לְכָם
מִזְדְּשָׂרָה: וְמַלְאָה בְּמַחַק וּבְטַעַן בְּלַעֲבָרְיוֹ וּבְטַעַן כָּל-
מִצְרָיִם אֲשֶׁר לְאָרְזֵי אַבְלָדָךְ וְאֶבְכָּות אֶת-בָּדָק מִזְוּסָם
הַיּוֹתָם עַל-הַאֲדָמָה עַד-הַזָּמָן דָּהָר וַיַּפְּנֵן וַיַּצָּא מִמְּפָרָעה:
וַיֹּאמֶר עַבְרִי פָּרָעה אֶלְיוֹ עַד-מִתְּהִירָה זֶה לָנוּ לְמַקֵּשׁ
שָׁלָחْ אֶת-דְּאָנָשִׁים וַיַּעֲבֹר אֶת-יְהוָה אֶל-יִתְּרָם בְּמִרְמָם תְּלַעַז
קַי אֶבְכָּה מִצְרָיִם: וַיַּשְׁבַּט אֶת-מִשָּׁה וְאַתָּ-אֲהָרֹן אֶל-
פְּרָעָה וַיֹּאמֶר אֶל-לְבָם לְכַוְּנָה עַבְרִי אֶת-יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם מִי וְמַיִּ
תְּהִלְלָקִים: וַיֹּאמֶר מִשָּׁה בְּנֵרְעָיו יְבָקְנָנוּ נָלָךְ בְּבָנָינוּ

האָבִן פְּרַעֲהָס קָנַעַכְתָּ צָאִים גְּזֹעָגָטָן: בֵּין וְאֶגְעָן וְעַט דָּעֵד אָזְקָעָר אָנוֹדוֹן זַיְן פָּאָר אַשְׁרִיכְלָוָן לְאַנְוָעָק

ה' האט מען אומגעקערט משhnן און אהרןען צו פרעעהן, און ער האט צו זי' געואגט: נייט דינט יהוה א"ער גאנט; אבער וועדר און ווער זייןען ד' גי"ער? ה' האט משה געוואגט: מיט אונדווערט יונגע און מיט אונדווערט אלטע וועלן מיר זיין; מיט

די ערד.³⁰ און דו און דיינע קנעכט-איך וויס, או איך
האט נאך אלץ ניט מורה פאר גאנט יהוה.³¹
אונ דער פלאקס און דער גערשט זיינען אויסגעַ³²
שלאָן געווארן, וואָרומ דער גערשט איז געווען אין זאנג,
אונ דער פלאקס אין בליאוֹן.³³ אַבעָּר דער ווייז און
דער טונקלוֹויז זיינען ניט איסגעשלאָן געווארן, וויל זיַּ
וועָן שפֿעַט צִיְּטִיק.

וְאַזְנוּ גָּתָהּ הַאֲטָגָן גַּעֲזָגָן צֹו מִשְׁהָן: קָוָם צֹו פֶּרֶעָהָן,
וְוָאַרְוָם אֵיךְ הַאֲבָהָרָת וְעַמְּאַבָּת וְיִן הָאָרֶץ, אַזְנָה
דָּאָס הָאָרֶץ פָּונָן זַיְנָע קַנְעָבָט, כְּדִי אֵיךְ זַאֲלָתָן מִיְנָע
דָּאוֹקָע צַיְנָס צַוְישָׁן אִים: אַזְנָה פְּדִי זַאֲלָסְט דָּעַרְצִיְּלָן
אַזְנָה דִּי אַוְיָרָן פָּונָן דִּיְנָן זַוָּן, וְוָאַס אֵיךְ
הַאֲבָהָגָן מַצְרִים, אַזְנָה מִיְנָע צַיְיכָס וְוָאַס אֵיךְ הַאֲבָהָגָן
עַמְּאַבָּת צַוְישָׁן זַיִי; אַזְנָה אַיר זַאֲלָט וְוִיסָּן, אַזְנָה אֵיךְ בֵּין יְהָוָה.
זַיְנָעָן מִשְׁה אַזְנָה אַחֲרָן גַּעֲזָמָעָן צֹו פֶּרֶעָהָן, אַזְנָה זַיִי
הַאֲבָנָה צֹו אִים גַּעֲזָאָנָה: אַזְנָה הַאֲטָגָן גַּעֲזָגָן יְהָוָה דָעַר נַאֲט
פָּונָן דִּי עֲבָרִים: בֵּין וְאַנְגָּעָן וְעַסְטָנוּ זַיִק נִיט וְוּלָעָן בַּיְנָן פָּאָר
מִירָן לֹאָ אַזְוָעָק מִיְנָן פָּאָלָק, זַיִי זַאֲלָן מִירָן דִּינָעָן. * וְוָאַרְוָם
אוּרָב דַּוְוִילָסְט נִיט אַזְוָעָקָל אַזְנָה מִיְנָן פָּאָלָק, אַט בְּרָעָגָן
אֵיךְ מַאֲרָק אִי הַיְשָׁעָרִיק אַזְנָה דִּיְנָן גְּבוּל. * אַזְנָה עָר וְוּעָט
פָּאָרְדָעָקָן דֻעָם אַנְבָּלִיק פָּונָן דָעַר עָרָד, אַזְנָה מַע וְוּעָט נִיט
קַעְנָעָן אַרְוִיסְטוּעָן דִּי עָרָד; אַזְנָה עָר וְוּעָט אַוְיָפָעָט דֻעָם
רַעַשָּׁת פָּונָן דָעַר אַנְטָרִינָגָן, וְוָאַס אֵיךְ אִיזְנָעָבְלִיבָּן פָּונָן
דֻעָם הַאֲגָל, אַזְנָה וְוּעָט אַוְיָפָעָט יְעַטְוּעָדָעָר בְּיִם וְוָאַס
וְאַקְסָט בֵּי אֵיךְ אַוְיָפָעָט פָּעָלָד. * אַזְנָה אַגְּנָעָפִילָט וְוּלָעָן
וְעַרְבָּה דִּיְנָעָר הַיְזָעָר, אַזְנָה דִּי הַיְזָעָר פָּונָן אַלְעָן דִּיְנָעָר קַנְעָבָט,

האבו ברעהס קנטקט צו אים געזאטו: בי' ואגען זי' זיינען אויפך דער ערדים, און בי' היגיטקן טאג.—
און די היוער פון גאנץ מצריכים; וואס דינע עלטערן אונ

אַנְדּוֹעֶרֶע זִין אָונֵ מִיט אַנְדּוֹעֶרֶע טַעַכְטֶעֶר, מִיט אַנְדּוֹעֶרֶע
שָׁאָפֶן אָונֵ מִיט אַנְדּוֹעֶרֶע רִינְדֶּעֶר וּוּלְּן מִיר גַּיְינַן, וְאָרוּם
אַ יּוּסְטֶוב צַוְּ יְהֹוָה אַיז בַּי אַנְגָּדוֹג. ¹⁰ הָאָט עַר צַו זַי גַּעַר
וְאָגָט: זָאָל יְהֹוָה אָזְוִי זַיְן מִיט אַיז, וַיְיַ אַיךְ וּוּלְּ אַיךְ
אוּוּקְלָאָן מִיט אַיְירֶע גַּוְוִינְטָן! וּט, אוּ אַירֶה האָט
עֲפָעָס שַׁלְּעַכְטָס אָן אַיסְקוֹק. ¹¹ נִיט אָזְוִי גַּיְישָׂ אַקְאָרְשֶׁת
אַירֶה מַעְנָעָר אָן דִּינְט יְהֹוָה, וְאָרוּם דָּאס אָזְוִי דָּאָךְ וְאָס
אַירֶה פָּאָרְלָאָגָט.—אָונֵ מִיט האָט זַי אַרְוִיסְטוּעָרְבָּן פָּוּן פָּאָר
פְּרָעָה.

¹² הָאָט גַּאַט גַּוְעָאָט צַוְּ מִשְׁהָן: שְׁטַרְעָק אָוִיס דִּין
הָאָנְט אַוְּפָן לְאָנדְּ מַצְרִים וּוּעָן דֻּעַם הַיְשָׁעָרִיק, אָונֵ ערֶה
וְעַט אַרְוִיפְּנִי אַוְּפָן לְאָנדְּ מַצְרִים, אָונֵ וְעַט אַיְפְּעָסָן
יַעֲתוּדְעָרֶר קְרִיְיטְעָצֶן פָּוּן דַּעַר עַרְד, אַלְּזֶן וְעַט דַּעַר
הָאָגָל הָאָט אַיְבָּרוּגָלָאָן.

¹³ אָונֵ מִשְׁהָן הָאָט אַוְּסְגָּעַשְׁטְּרָעָקֶט וַיְיַ שְׁטַעְקָן אַוְּפָן
לְאָנדְּ מַצְרִים, אָונֵ גַּאַט הָאָט גַּעַטְרָבָן אַמְּרוּחְיוֹנִיט אַוְּפָן
לְאָנדְּ יְעָנוּם גַּאנְצָן טָאָג אָונֵ דִּינְגָּאָגָטָן; וְיַעַט אַיְפְּעָסָן
וְעוּאוֹרָן פְּרִימָאָרְגָּן, אָזְוִי הָאָט דַּעַר מְרוּחְיוֹנִיט אַגְּנָעָטָן
דֻּעַם הַיְשָׁעָרִיק. ¹⁴ אָונֵ דַּעַר הַיְשָׁעָרִיק אַיְטְרִיְעָגָנָעָן
אַוְּפָן גַּאנְצָן לְאָנדְּ מַצְרִים, אָונֵ הָאָט יִיךְ אַרְאָפְּגָעָלָאָט אָינֵ
דֻּעַם גַּאנְצָן גּוּבָּל פָּוּן מַצְרִים וְיַעַר שָׁוֹעָר: נִיט פָּאָר אִים
אָזְוִי גַּעוֹוֹעָן אָזְוִי הַיְשָׁעָרִיק זַי עַר, אָונֵ נִיט נַאָר אִים וְעַט
זַיְן אָזֶן. ¹⁵ אָונֵ עַר הָאָט פָּאָרְדָּעָקֶט דֻּעַם אַגְּבָּלִיק פָּוּן
דַּעַר גַּאנְצָעָר עַרְד, אָונֵ דִּינְגָּאָגָט אַיְטְרִיְעָגָנָעָן;
אָונֵ עַר הָאָט אַיְפְּגָעָנִיסָן יַעֲתוּדְעָרֶר קְרִיְיטְעָצֶן פָּוּן דַּעַר
עַרְד, אָונֵ יַעֲתוּדְעָרֶר פְּרָוָכֶט פָּוּן בּוּוִים, וְאָס דַּעַר הָאָגָל
הָאָט אַיְבָּרוּגָלָאָן; אָונֵ עַס אָזְוִי גַּעַבְּלִיבָּן קִיְּוָן גְּרִינְס.

לְאָגָד מַצְרִים.

¹⁶ הָאָט פְּרָעָה גַּעֲרוּפָן אַוְּפָן אַיְתָן אָונֵ מִשְׁהָן אָונֵ אַהֲרֹןָן,
אָונֵ צַו אַיז. ¹⁷ אָונֵ אַצְוָנָד פְּאָרְגִּיב, אַיךְ בָּעַט דִּיךְ, מִין חַטָּא בְּלוּזְיָן דָּאָל,
אָונֵ בְּאָפְּטָאָן פָּוּן מִיר נַאָר דִּידָאָקָע פָּעָסֶט.

¹⁸ אָזֶן עַר אַרְוִיסְגָּוָנָעָן פָּוּן פְּרָעָה, אָונֵ הָאָט גַּעַבְּעָטָן צַו גַּאַט.
מְעַרְבִּוְינִיט, וְאָס הָאָט אַוּוּקְעַטְרָאָן דֻּעַם הַיְשָׁעָרִיק, אָונֵ הַיְשָׁעָרִיק
הַיְשָׁעָרִיק אַיְגְּבָּלִיבָּן אָזְגָּאָגָט גּוּבָּל פָּוּן מַצְרִים.

¹⁹ אָבָּעָר גַּאַט הָאָט פָּעָס גַּעַמְאָכֶט פְּרָעָהָהָה, אָונֵ הָאָט גַּעַבְּעָטָן
לְאָגָד מַצְרִים, אָזֶן צַוְּ מִשְׁהָן: שְׁטַרְעָק אָוִיס דִּין הָאָגָט אַיְבָּרָעָן
לְאָגָד מַצְרִים, אָזֶן צַוְּ מִשְׁהָן אַגְּנָעָטָן דִּינְגָּאָגָט.

²⁰ אָבָּעָר גַּאַט הָאָט פָּעָס גַּעַמְאָכֶט פְּרָעָהָהָה, אָונֵ הָאָט נִיט אַוּחָקְגָּאָלָאָן דִּינְגָּאָט פָּוּן יְשָׁרָאֵל.
²¹ אָונֵ גַּאַט הָאָט גַּעַבְּעָטָן צַוְּ מִשְׁהָן: שְׁטַרְעָק אָוִיס דִּין הָאָגָט אַיְבָּרָעָן
לְאָגָד מַצְרִים, אָזֶן צַוְּ מִשְׁהָן אַגְּנָעָטָן דִּינְגָּאָגָט.

²² הָאָט מִשְׁהָן אַיְסְגָּעַשְׁטְּרָעָקֶט זַיְן הָאָגָט אַקְעָן הַיְמָל, אָונֵ עַס אָזְוִוָּעָן אַשְׁטָאָקְפִּינְצְטָעָרְנִישָׂ אָזְגָּאָגָט זַיְן אַרְט
מַצְרִים דָּרְיִ טָעָג. ²³ הָאָבָּן אַיְנָעָר דֻּעַם אַנְדָּעָר נִיט גַּוּוּן, אָונֵ זַיְן הָאָבָּן זַיְן קִינְעָר נִיט אַיְפְּגָעָהָוִיָּהָבָן פָּוּן זַיְן אַרְט
דָּרְיִ טָעָג. אָבָּעָר בַּיְיַ אַלְּעָ קִינְעָר פָּוּן יְשָׁרָאֵל אַיְגְּבָּלִיבָּן
²⁴ הָאָט פְּרָעָה גַּעֲרוּפָן מִשְׁהָן, אָונֵ הָאָט גַּעַזְוָגָט אָזֶן אַיְירֶע דִּינְגָּאָט
אָפְּשָׁטָלָן: אַיְירֶע גַּעַזְוָגָט וְאָלָן אַוְּקָן מִיט אַיז. ²⁵ הָאָט מִשְׁהָן
אַיְירֶע גַּעַזְוָגָט וְאָלָן אַוְּקָן מִיט אַיז.

וּבְבָנְתָהָנוּ בְּנָאָנוּ וּבְבָקְלָנוּ גַּלְּךְ בַּיְתִּינְחָה לְנָאָסָן. אַלְּהָם יְלִי בַּיְתִּחְהָה עַמְּלָבָם קָאָשָׂר אַשְׁלָחָ אַתְּכָם וְאַתְּ
טְפָלָבָם רְאָא כַּי רְאָחָ גַּנְּדָבָם: לֹא בָּן לְבָנָ נָא הַגְּבָרִים יְיַ.
וּבְבָרִי אַתְּדָרָה כַּי אַתְּהָ אַתְּמָה אַתְּמָה אַתְּמָה וּגְרָבָשָׂ אַתְּמָה
פְּנִי פְּרָלָה: סַר וְאַמְּרָה הַדָּה אַלְמָשָׂה בְּפָה זְיַקְעָן עַל אַיְלָה
מְאָרִים בָּאָרְבָּה וְיַעַל עַלְאָרְצָה תְּקָדִים נְשָׂא
עַשְׁבָּה הָאָרֶן אַתְּ בְּלָאָשָׂר הַשְּׁאָרְבָּרְהָה בְּפָרְדָּה: נִטְמָה אַתְּ
מְתָחוֹ עַלְאָרֶן מְבָרִים וְדָרָה נְגָרָה רָוחְקִידָם בָּאָרֶן בְּלָד
תְּיִםְתָּהָא וּבְלָדְלָלָה וּבְלָרְדָה הַדָּה וְרוּתָה תְּקָדִים נְשָׂא
אַתְּדָרָהָה: נִעַל הָאָרָבָה עַל בְּלָאָרֶן מְאָרִים נְיַחַד בְּלָד
גְּבוּלָמְאָרִים בְּבָרָד מְאָדָל פְּנִי לְאָתְהָה בְּנָ אַרְבָּה בְּמִחוֹד
וְאַחֲרָיו לְאָתְהָבָן: וַיְלָמַס אַתְּעַזְעָן בָּלְדָאָרֶן וְתַחַשְׂעָן
דָּהָרָי וְאַבְּלָאָתְלִי עַשְׁבָּה הָאָרֶן וְאַתְּבְּפְרִי דָּיָן אַשְׁר
חוֹרָה הַבָּרָד וְלֹאָנוּטָר בָּלְדִּיקָק בָּעָזָן וּבְעַשְׂבָּה דְּשָׂהָה
בָּלְדָאָרֶן מְאָרִים: וַיְמִירָר פְּרָלָה לְקָרָא לְמִשְׁהָ וְלְאָבָן
וַיְאָמַר חָפְאָתִי לְיוֹהָה אַלְמָוֹבָסָם וְלַעֲקָה שָׂא נָאָחָפָאָד
אַדְּ הַפְּלָעָם וְהַעֲקָרוֹ לְדָהָה אַלְמָוֹבָסָם וְיַסְרָרְ בָּקָא אַתְּ
הַמְּמוֹת דָּהָה: נִזְאָ מָעַם פְּרָעָה וְיַעֲקָר אַלְדָרָה: וַיְהִרְפֵּק
דָּהָה וְרָוחְדִּים חַזְקָק בָּאָדָר בְּכָל גְּבוּלָמְאָרִים: וַיְהִרְפֵּק
סְפָרָה נְשָׂאָר אַדְּבָה אַחֲרָה בְּכָל גְּבוּלָמְאָרִים: וַיְהִרְפֵּק
אַתְּלָבָרָה פְּרָעָה וְלֹאָ שְׁלִיחָ אַתְּבָנִי יְשָׁרָאֵל: פ
וַיְאָמַר יְהָוָה אַלְמָשָׂה נְתָה יְהָוָה אַלְמָשָׂה וְלַעֲדָשָׂמָּה יְהָוָה דָּשָׂעָד עַל
אַלְמָשָׂמָּה אַלְמָשָׂה וְמִשְׁשָׂמָּה: וַיְקָרָא פְּרָלָה אַלְמָשָׂה
וְיַעֲקָר לְבָנָו עַבְּדָו אַתְּיָחָה רָק צָאָנָם וּבְקָרְבָּם יְגַנְּבָנָם
פְּפָקָם יְלָךְ עַמְּלָבָם: וַיְאָמַר מִשְׁהָנִסְאָתָה תְּפִלְתָּה בְּגַעַן בְּגַעַן

שׁ וְעַלְתָּה וְעַשְׂנִיעַ לְיהֹהֶה אֱלֹהֵינוּ : נִסְמְלָנוּ יְלֹךְ עַפְנֵנוּ לֹא
תִשְׁאַל בְּרִכָּה בַּיּוֹם מֵפֶשׁ וְכֵחַ לְעַבְדֵּ אֱתִידָה אֱלֹהֵינוּ
כִּי וְאַגְּהָנוּ לְאַגְּנָעַ מְהֻנְעָבָל אֲתִידָה עַדְבָּגָנוּ שָׁמָה : וְיַחַק
כִּי דָּהָה אֲתִילָב פְּרָעָה וְלֹא אַבְּהָ לְשָׁלְחָם : נִאַמְרָלְוָי פְּרָעָה
לֹךְ מַעַלְיִי חַשְׁמָר לְקַדְּ אַלְתָּסָף רָאֹת פָּנִי בַּיּוֹם
כִּי רָאָתְךָ פָּנִי תְּמָוֹת : וְאַמְרָמָשָׁה בְּן דָּבְרָת לְאַיְאָף עַד

פ

יא

אַ וְאַמְרָדָה אֱלֹמָשָׁה עַד גַּעַגְעָ אֶחָד אֶבְּיָא עַלְפְּרָעָה
וְעַלְמְצָרִים אַתְּרִיבָן יְשַׁלְחָ אַתְּבָם מַוחַ בְּשַׁלְחוֹ בְּלָה
בְּגַרְשָׁן גַּרְשָׁן אַתְּבָם בְּזָה : דְּבָרָנָא בְּאָונִינְגָּס וְיַשְׁאָלוּ
אִישׁוֹ מַאתָּה רַעַשׁ וְאַשְׁלָה מַאתָּה רַעַתָּה בְּלִיכְסָפָף וּבְלָ
וְרַבָּב : נִפְנַן דָּהָה אַתְּתָּן הַעַם בְּעַיְינְגָּס מְצָרִים נַמְּסָה וְרַאֲשָׁ
מָשָׁה נְרוֹלָמָאָל בְּאָרֶץ מְצָרִים בְּעַיְינְגָּס פְּרָעָה וּבְעַיְינְ
רַבָּדָעָם : סַמְּנַאְמָר מָשָׁה בְּהָאַמְרָדָה קְבָצָתָה תְּלִילָה אַנְיָ
חַיְזָא בְּרַעְךְ מְצָרִים : וּמְתָמָּטָה בְּלִיכְבָּרָל בְּאָרֶץ מְצָרִים
מְבָכָרָה פְּרָעָה דִּישְׁבָּעָלְכָסָא עַד בְּכָודָה שְׁבָפָה אַשְׁר
אַתְּרָה תְּרַחִים וּבְלָבָב בְּכָור בְּהַמָּה : וְהַתָּהָא צָעָהָה וְלָהָ
בְּכָלְאָרֶץ מְצָרִים אֲשֶׁר בְּמַהַזָּה לֹא דָרַתָּה וּבְמַהַזָּה לֹא
תָּתַקְתַּה : וְלִכְלָלָן בְּנֵי שְׁرָאָל לֹא חַרְצִילָב לְשָׁנוֹ לְמַאֲשָׁ
וּצְרָבָהָה לְמַעַן תְּרַעַן אֲשֶׁר יְבָלָה דָהָה בֵּין מְצָרִים
וְבֵין יִשְׂרָאֵל : וּבְרַוְתָּה כְּלִעְבָּרָדָל אֱלֹהָאָל וְהַשְׁפָחוֹדָל
לְאַמְרָד צְאָאָתָה וּבְלִדְחָעָם אַשְׁרַבְרָגָלִיךְ אַתְּרָרָבָן אַנְיָ
וּבְצָא מְעַמְּסָפָרָעָה בְּחַרְיָאָאָפָה : סַמְּנַאְמָר דָהָה אֱלֹמָשָׁה
לְאַדְשָׁמָעָל אַלְבָסָם פְּרָעָה לְמַעַן רְכָות מְפָתִי בְּאָרֶץ
מְצָרִים : וּמָשָׁה וְאַהֲרֹן עַשְׂיו אַתְּבָלְמְפָתִים דָאָלָה
לְפָנֵי פְּרָעָה וְתַחַק דָהָה אֲתִילָב פְּרָעָה וְלֹאַשְׁלָחָ אַתְּ

ס

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מְאָרָאָז:

כְּמַלְאָכָה מְאָתָה זָהָר, וְכָמָרָן כְּמָה מַיִם

בְּהַמָּה.

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מְאָרָאָז:

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מְאָרָאָז:

אַנְדָּגָן הַאֲתָה גְּעוֹגָטָה: אַוְויָה הַאֲתָה גְּעוֹגָטָה: אַרְוֹם הַאֲלָבָעָן נָאָכָט וְעַל אַיְךְ אַרְוִיסְגַּיִן צְוִישָׁן מְצָרִים: אַוְן עַס
וּוְעַט שְׁטָאָבָן יְעַטְוּדָעָר בְּכָור אַיְן לְאַנְדָּגָן מְצָרִים. פָּנִים דָעַם בְּכָור פָּנִים פְּרָעָה וְאַס דָאָרָת וְיַזְנָן אַוְיָה וְיַיְן טְרָאָן, בַּיּוֹם
בְּכָור פָּנִים דָעַר דִּינְסָט וְאַס הַינְּטָעָר דִּי מִילְשָׁטִינְעָר; אַוְיָה יְעַטְוּדָעָר בְּכָור פָּנִים אַיְן
גַּעַשְׁרִי אַיְן גְּנוֹצָן לְאַנְדָּגָן מְצָרִים, וְאַס אַזְוָא אַיְן גְּנוֹעָעָן, אַיְן אַזְוָא וּוְעַט מַעַרְנִיט זַיִן. אַבְּעָר קַעַן אַלְעָ קִינְדָּעָר פָּנִים שְׁרָאָל
וּוְעַט אַחֲנָת נִיט שְׁאָרְפָּן זַיִן צְוָוָג, סִי קַעַן אַמְעַנְשָׁן, סִי קַעַן אַבְּהַמָּה: אַבְּעָר קַעַן אַלְעָ קִינְדָּעָר אַפְּ צְוִישָׁן
מְצָרִים אַיְן צְוִישָׁן יִשְׂרָאֵל. אַוְן אַלְעָ דִּידָאַיְוקָע קַעַבְכָט דִּיְנָעָ וּוְעַל אַרְאָפְנִידָעָר אַיְן מִיר, אַוְן וּוְעַל זַיִן בּוּקָן צְוָוָיָה, אַוְיָה
צְוָוָגָן: גַּי אַרְוִיסָה, דַו מִיט דִּיְנָעָ גְּנוֹצָן פָּאָלָק וְאַס הַינְּטָעָר דִּיְרָה: אַוְן נָאָכָטָם וּוְעַל אַיְךְ אַרְוִיסְגַּיִן.–אַוְן עַר אַיְךְ אַרְוִיסְגַּיִן
גְּנוֹעָעָן פָּנִים פְּרָעָה אַיְן גְּרִימְצָרָן.

אַוְן גְּנוֹעָעָן הַאֲתָה גְּעוֹגָטָה: פְּרָעָה וּוְעַט נִיט צְוָהָרָן צְוָיָהָיָה אַיְךְ; בְּדֵי צְוָוָיָה מִינְעָ וּוְנִדְעָר אַיְן לְאַנְדָּגָן מְצָרִים.

אַוְן מָשָׁה אַוְן אַחֲרָן הַאֲבָן גְּעַטָּאָן אַלְעָ דִּידָאַיְוקָע וּוְנִדְעָר פָּאָר פְּרָעָה: אַבְּעָר גְּנוֹעָעָן הַאֲתָה פָּעַט גְּמַעְכָּט פְּרָעָה
הַאֲרָצָה, אַוְן עַר הַאֲתָה נִיט אַוְעַקְגָּעָלָן דִּי קִינְדָּעָר פָּנִים יִשְׂרָאָל פָּנִים זַיִן לְאַנְדָּגָן.

אוֹן בְּרָאנְדָּאָפְפָעָר, בְּדֵי מִיר זַאָלָן מִקְרַב זַיִן צְוָיָה
אוֹנְדָּזָעָר זַאָט, ²⁶ אַיְ אַנְדָּזָעָר פִּי מוֹו מִטְנוֹיִין מִיט
נִיט אַקְלָי זַאָל אַיְבְּעַרְבָּלְיָבָן; וְאַרְוּם דָּעַרְפָּוָן וּוְעַל
מִיר גְּעַמְּן אוֹיָף צְוָוָעָן יִדְעָעָן יִהְוָה אַנְדָּזָעָר גָּאָט; אַוְן מִיר
וּוְיַסְנָן נִיט מִיט וְאַס מִיר וּוְעַל דָּעַרְפָּוָן דִּידָעָן יִהְוָה, בְּיַיְרָה
קוּמָעָן אַהֲן.

²⁷ אַבְּעָר גְּנוֹעָעָן הַאֲתָה פָּעַט גְּמַעְכָּט פְּרָעָהָס הָאָרֶץ.
אוֹן עַר הַאֲתָה זַיִן נִיט גְּנוֹאָלָט אַוְעַקְלָאָן. ²⁸ אַוְן פְּרָעָה
הַאֲתָה צְוָיָה גְּעוֹגָטָה: גַּי אַוְעַקְפָּוָן פָּוָן הַיְתָ וְזַיִן, וְאַלְסָט
מִרְעָמָר מִינְיָן נִיט זַיִן, וְאַרְוּם אַיְן דָעַם טָאָגָו וְאַס דַי
וּעַסְט מִינְיָן פָּנִים, וּוְעַסְטָוָו שְׁטָאָבָן. ²⁹ הַאֲתָה מָשָׁה גְּעוֹגָטָה;
הַאֲתָה רִיכְטִיק גְּעַרְעָדָט; אַיְךְ וּוְעַל מַעַר וּוְיַדְעָר דִּיְנָעָן פָּנִים
ニיט זַיִן.

רַא¹ אַוְן גְּנוֹעָעָן הַאֲתָה גְּעוֹגָטָה צְוָיָהָן: נַאֲר אַיְינְ פָּלָג
וּוְעַל אַיְךְ בְּרָעְנָעָן אַוְיָהָן פְּרָעָהָן אַוְן אַוְיָף מְצָרִים,
דָעְרָאָךְ וּוְעַט עַר אַיְךְ אַוְעַקְלָאָן פָּוָן דָאָגָעָן: אַוְר
לְאַוְט אַיְךְ אַוְעַקְעָ, וּוְעַט עַר אַיְךְ טְרִיְבְּנִיק אַיְן גְּנוֹצָן
אַרְוִיסְטְּרִיבָן פָּוָן דָאָגָעָן. ² רָעָד אַקְאָרְשָׁת אַיְן דִי אַוְיָרָן
פָּוָן פָּאָלָק, וְיַיְזָרָן אַנְטָלְיָעָן אַיְטְלָעְכָּרָעָן פָּוָן זַיִן חָבָר,
אַוְן אַיְטְלָעְכָּרָעָן פָּוָן אִירָהָבָרָטָעָ, וּלְבָעָרָנָעָן זַאָכָן אַוְן
גְּלִדְעָרָנוּ זַאָכָן.

³ אַוְן גְּנוֹעָעָן הַאֲתָה גְּעוֹגָטָה דָעַם פָּאָלָק חָנָן אַיְן דִי אַוְיָגָן
פָּוָן מְצָרִים. אַוְיָה אַיְן דָעַר מַעַן מָשָׁה גְּנוֹעָעָן וּיְעַרְגָּוִיס
פָּוָן מְצָרִים. אַוְיָה אַיְן דָעַר מַעַן מָשָׁה גְּנוֹעָעָן וּיְעַרְגָּוִיס

אַיְן דָעַר מַעַן מָשָׁה גְּנוֹעָעָן וּיְעַרְגָּוִיס

רַב¹ און גאנט האט געואנט צו משהן און צו אהרגען אין לאנד מצרים, אווי צו זאגן: ² דערדאוקער חודש זאל איד זיין דער אנהייב פון חדשים; דער ערשותער פון די חדשים פון יאר זאל ער איד זיין. ³ רעד צו דער אונצער ערדה פון ישראל, זאלן זיינ זאגן: אין צענטן טאג פון דעםדאוקן חזוש, זאלן זיינ איטלעכער זיך געמען צו לאם פאר א פאטערהויז, צו לאם פאר א הוינגענט. און איב דאס הוינגענט און צו ווינציך פאר א לאם, זאל ער געמען מיט זיין שכן וואס אינ אנט צו זיין הוין לוייט דער צאל נפשות; איטלעבן וועדליק זיין עסן זאלט איר צילן אויפן לאם. ⁴ א לאם און א פעלער, א זכר א יאר אלט, זאל ער איד זיין: פון שעפסן אדער פון צינן זאלט איר געמען. ⁵ און ער זאל בי איד זיין און אפ' היטונג בין פערצנטן טאג פון דעםדאוקן חזוש, און די אונצע אינזאמלונג פון דער עדה פון ישראל זאל אים שעכטן קעגן אונט. ⁶ און זיינ זאלן געמען פון דעם בלוט און ארויפטאן אויף ביידע בישטידלער, און אויף דעם אויבערשטידל, אויף די היינער וואס זיינ וועלן אים עסן און זי. ⁷ און זיינ דאס פלייש און דערדאוקער נאקט, געבראטען אויפן פיעדר; מיט מצות און מיט ביטערע קרייטעכער זאלן זיינ עס עסן. איר זאלט ניט עסן פון אים האלב געבראטען, אדער געקאכט, אפנוקאכט און וואסער, גייגרט געבראטען אויפן פיעדר; זיין קאפ מיט זיין קני און מיט זיין אינגעוויד. ⁸ און איר זאלט ניט איבער לאון פון אים בי און דער פרי, און וואס וועט איבערבלײַבן פון אים בי און דער פרי, זאלט איר און פיעדר פארברעגען. ⁹ און אווי זאלט איר אים עסן: איערע שיך אויף איערע פיס, און איערע שטע肯 און איערע האנט; און איר זאלט אים עסן אונגעאייל. א קרבוקסח און דאס צו גאנט. ¹⁰ און איר וועל דורכגין דורכן לאנד מצרים און דערדאוקער נאקט, און וועל שלאנן יטווועדר בדור און לאנד מצרים, פון א מענטשן בי א בהמה; און אויף אלע געטער פון מצרים און דאס א מיטוועדר פון א מיטוועדר פון א מיטוועדר, און איר וועל איד טאג א משפט; איר בין יהוה. ¹¹ און דאס בלוט וועט איד זיין פאר א צייכן אויף די היינער וואס איר זיינ דארטען, און איר וועל זען דאס בלוט, און וועל איבערהייפן איבער איך, און עס וועט ניט זיין צוישן איד קיין פלאג אומצוברענען, ווען איך שלאג און לאנד מצרים. ¹² און דערדאוקער טאג זאל איד זיין פאר א געדעכגעיש, און איר זאלט אים פיערן א פיערטאג צו גאנט; אויף איערע דורדזרות, ווי אונאייבק גועזען, זאלט איר אים פיערן. ¹³ זיבן טאג זאלט איר עסן מצות; באלאד ביים ערשותן טאג זאלט איר אפטאן זיינעריג פון איערע היינער, ואראום איטלעכער וואס עסט חמץ פון ערשותן טאג ביין

יב

ויאמר דורה אל-משה ואלהרן הארץ לאמר: ¹⁴ הרדרש היה לכם ראש בראש ראהן רוא לכם להדרש במשגה: דברו אל-כל-עדת ישראל לאמר בעשר לחרדש בזעה וילחו לתוכם איש שוה לבתו אבתה שע לבקות: אמר רימעת הבית מיהיות משה ולכך הוא ושכנו תקלוב אל-בירתו במקבשת נפשת איש לפאי אכלו חביב על-השוה: ¹⁵ שע תמים זכר בקדשא רהה لكم למשברת עד ארבעה עשר, העזים תקתו: וריה لكم למשברת עד ארבעה עשר, יום לתרש כהה ושהטאו אותו כל-קהל עדת-ישראל בגין הערבים: ולכך מרדך ונתנו על-שתי המאות ועל-המשקוף על הפתים אשר-אכלו אותו ברם: ואכלו את-הבשר בלילה היה אל-אש ומאות עלי-ממדים ¹⁶ אכלו: אל-תאכל ממען לך ובשל מטבחם במיטים כי אס-צל-אש ראהו על-ברציו ועל-קרבו: ולא-דו-תירז ¹⁷ מטה ערבקר והנער מטה ערבקר באש תשרוף: וככזה תאכלו אותו מרגינכם חנילם געליכם בריללים ומכלכם בירכם ואכלתם אותו בחפהן פסח הוא לדזה: ועכבי ¹⁸ בא-ארץ-מצרים בלילה כהה והבזקי קל-לבוכר בא-ארץ מצלים מאדם וער-ברחה ובכל-אלדי מצרם עשה שפטים אני יהוה: וויה להם לכם לאות על הפתים אשר אלם שם וראית את-הדים ופסחי עלם ולא-זהה בכם ננט למשרות בהבזקי בא-ארץ מצרים: וזה ¹⁹ ליום היה לכם לזכרון וחנות את-תנ' לדזה לזרתכם רקחת עולם תחננו: שבעת ימים מצות האכלו אך בנים ²⁰ הראשון תשכיתו שאר מטבחם כי ²¹ כל-אכל חמא נברקה הנפש הוזא מישראל מימים הראשן ערדים

²² ב סמס א' מל

וואסער, גייגרט געבראטען אויפן פיעדר; זיין קאפ מיט זיין קני און מיט זיין אינגעוויד. ²³ און איר זאלט ניט איבער לאון פון אים בי און דער פרי, און וואס וועט איבערבלײַבן פון אים בי און דער פרי, זאלט איר און פיעדר פארברעגען. ²⁴ און אווי זאלט איר אים עסן: איערע שיך אויף איערע פיס, און איערע שטעKen און איערע האנט; און איר זאלט אים עסן אונגעאייל. א קרבוקסח און דאס צו גאנט. ²⁵ און איר וועל דורכגין דורכן לאנד מצרים און דערדאוקער נאקט, און וועל שלאנן יטווועדר בדור און לאנד מצרים, פון א מענטשן בי א בהמה; און אויף אלע געטער פון מצרים און דאס א מיטוועדר פון א מיטוועדר פון א מיטוועדר, און איר וועל איד טאג א משפט; איר בין יהוה. ²⁶ און דאס בלוט וועט איד זיין פאר א צייכן אויף די היינער וואס איר זיינ דארטען, און איר וועל זען דאס בלוט, און וועל איבערהייפן איבער איך, און עס וועט ניט זיין צוישן איד קיין פלאג אומצוברענען, ווען איך שלאג און לאנד מצרים. ²⁷ און דערדאוקער טאג זאל איד זיין פאר א געדעכגעיש, און איר זאלט אים פיערן א פיערטאג צו גאנט; אויף איערע דורדזרות, ווי אונאייבק גועזען, זאלט איר אים פיערן. ²⁸ זיבן טאג זאלט איר עסן מצות; באלאד ביים ערשותן טאג זאלט איר אפטאן זיינעריג פון איערע היינער, ואראום איטלעכער וואס עסט חמץ פון ערשותן טאג ביין

שׁ רְשָׁבֵעַ: וּבָיוֹם הַקָּרְאֹשׁוֹן מִקְרָא־אֶלְקָדֵשׁ וּבָיוֹם הַשְׁבִּיעַיִל
 מִקְרָא־אֶלְקָדֵשׁ הַהִיא לְכֶם כָּל־מֶלֶךְ לְאַיִלְעָשָׂה בְּתַחַם:
 אֲךָ אֲשֶׁר יַאֲכֵל לְכַלְגֵּפֶשׁ רֹא לְבָרוּ עִשְׂשָׂה לְכֶם:
 וְשִׁמְרַתֶּם אֶת־הַמְּשֻׁאָת בְּיַבְעָם הַיּוֹם תְּהִזְהַזְתִּי אֶת־
 צְבָאתֵיכֶם מִפְּנֵי מִצְרָיִם וְשִׁמְרַתֶּם אֶת־תְּנִינּוֹם תְּהִזְהַזְתִּי
 לְלֹרְתִּיכֶם דָּקַת־עוֹלָם: בְּרָאָשׁוֹן בָּאֶרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לְלֹרְדָשׁ
 בְּעָרְבָּה תְּאַכְלֵוּ מִצְטָתָה עַד יוֹם הַאֲדָר וְעִשְׂלִים לְחִדְשָׁה
 בְּעָרְבָּה: שְׁבָעָת יָמִים שָׁאָר לֹא יִמְצָא בְּבָתִיכֶם כי' כָּל־
 אֲכֵל מִחְמָצָה וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַרְאָה מִעֲרָתָה יִשְׁרָאֵל בְּגַן
 וּבְאוֹרָה דָּאָרִי: כָּל־מִחְמָצָת לֹא תְּאַכְלֵוּ בְּכָל־מַוְשְׁבָתֵיכֶם
 תְּאַכְלֵוּ מִצְטָתָה:

חָמֵם וַיַּקְרָא מֹשֶׁה לְכָלְיָקָנִי יִשְׁرָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵיכֶם מִשְׁבַּט וּקְנָתוּ
 כֵּבֶשׂ צָאן לְמִשְׁפְּחוֹתֵיכֶם וְשִׁמְמָטוֹ דְּפָסָחָה: וְלִקְתָּהָם אֶגְבָּתָה
 אַזְוֹב וְטַבְלָתָם בְּרוּם אֲשֶׁר־בְּפָתָחָה וְגַעֲתָם אַלְדָּמְשָׁקָר
 וְאַלְשָׁעִטָּה לְמִזְוֹות מִזְרָחָם אֲשֶׁר בְּפָפָה וְאַלְמָם לֹא תִּצְאָ
 בַּיָּישָׁמָת חַבְיבָּיו אַדְבָּקָר: וְעַבְרָה וְתָהָרָגְנָת אֶת־מִצְרָיִם
 וְרָאָה אֶת־תְּנִינּוֹת עַל־הַמְּשָׁקָר וְעַל־שְׁטֵי הַמִּזְוֹות וּבְפָמָח
 וְהַרְחָה עַל־הַפְּתָחָה וְאַתְּמַתָּה הַמִּשְׁחָות לְבָא אַלְבָתִיכֶם לְגַנְוָתָה:
 יְשִׁמְרַתֶּם אֶת־תְּנִינּוֹת הַהִיא לְהַקְרִיבָה וְלְבָנֵיךְ עַד־עוֹלָמָם:
 וְהַרְחָה בְּרִיחָתָא אַלְדָּאָרִי אֲשֶׁר יְתַנוּ דְּבָרָה לְכֶם בְּאֲשֶׁר
 דְּבָרָה וְשִׁמְרַתֶּם אֶת־הַעֲבָרָה חָתָא: וְהִיא כִּי־אָמְרוּ
 אֲלֵיכֶם בְּנֵיכֶם מִתְּחִיבָה הַתָּאת לְכֶם: אַמְרָתָם זְבָחָ
 פָּסָחָה הַזָּא לְרוֹא אֲשֶׁר פָסָח עַל־בְּתִי בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּמַעֲלָם
 בְּגַנְפּוֹ אֶת־מִצְרָיִם וְאֶת־בְּתַי־הַיּוֹלֵדָה וְיָדָם נִשְׁתָּחוּ:
 וְלִבְנֵי וְיִשְׁעָשוֹ בְּנֵי יִשְׁרָאֵל כְּאֶשֶּׁר צָהָה דְּרוֹת אֶת־מִשְׁחָה
 וְאַתְּנִין בְּנָשׁוֹן: סְוִוִּיתְוּ בְּחַצִּי־הַלְּיָה וְהַדָּחָה הַפְּהָה כְּלִבְשָׁבָר
 בָּאָרֶץ מִצְרָיִם מִכְּבָר פְּרָעה הַיּוֹבֵל עַל־כְּסָאָו עַד בְּכָור

כ"ז דנשה

אוּבְּעַרְשְׁתִּידָל אָנֵן צָו דִי בִּידָע בִּישְׁטִידְלָעָר פָּוֹן דָעַם בְּלִיטָוּ וְאָס אָנֵן בעקן, אָנֵן אַיר וְאַלְטָ קִינְעָר נִיט אַרְוִיסִינִי
 פָּוֹן דָעַם אַיְנָאנָגָן פָּוֹן וַיִּנְחַזְבֵּי אָנֵן דָעַר פָּרִי.²³ אָנֵן אוּ גָּטָ וְעַט דָוְרְכִּינִין צָו שְׁלָאָן מִצְרָיִם, וְעַט עַר זְעַן
 דָאָס בְּלָוט אַוִּיפָּן אַוִּיפָּרְשְׁתִּידָל אָנֵן אַיִף דִי בִּידָע בִּישְׁטִידְלָעָר אָנֵן אַיְנָאנָגָן,
 אָנֵן עַר וְעַט נִיט לָאָנֵן דָעַם אַוִּיפָּרְעָנְגָעָר אַרְיִינְקוּמָעָן אָנֵן אַיְדָעָר אַיְדָאָיְקָע
 וְאַר וְיִאָנְעַז פָּאָר דִּיר אָנֵן פָּאָר דִּינְעַר אַיִף אַיְבָק.²⁴ אָנֵן עַס וְעַט וַיִּנְחַזְבֵּי אָנֵן אַיר וְעַט קְוּמָעָן אָנֵן דָעַם לְאָנד
 וְאָס גָּטָ וְעַט אַיְדָעָר גָּבָן, אָוֹוי וְיִרְחַטְהָר אַיְדָאָיְקָע
 אַיְדָעָר קִינְדָעָר וְוַעֲלָן אַיְדָעָר פְּרָעָן; וְאָס אַיְזָבִי בִּי אַיְדָעָר דִּינְסָט.²⁵ אָנֵן עַס וְעַט וַיִּנְחַזְבֵּי
 אַיְדָעָר קִינְדָעָר וְוַעֲלָן אַיְדָעָר פְּרָעָן; וְאָס אַיְזָבִי בִּי אַיְדָעָר דִּינְסָט?²⁶ זְאַלְטָ אַיר אַפְּהִתָּן אַיְזָבִי
 צָו גָּטָט, וְוַיִּלְעַר הַאָט אַיְדָעָר הַיּוֹעָר הַאָט עַר מַצִּיל גַּוּוֹעָן. הַאָט דָאָס פָּאָלָק וְיִדְעַנְיָגָט אָנֵן זְעַבָּקָט.²⁷ אָנֵן דִי קִינְדָעָר
 פָּוֹן יִשְׁרָאֵל זְיִנְעָן זְעַנְגָּעָן אָנֵן הַאָבָן גַּוּוֹעָן; אָוֹוי הַאָבָן זְיִנְעָן
 אָנֵן עַס אַיְזָבִי נַאֲכָת, אָוֹוי הַאָט גָּטָט גַּוּלָאָגָן יַעֲטָוּדָעָר בְּכָור אָנֵן מִצְרָיִם, פָּוֹן דָעַם בְּכָור
 אָנֵן עַס אַיְזָבִי נַאֲכָת, אָוֹוי הַאָט גָּטָט גַּוּלָאָגָן יַעֲטָוּדָעָר בְּכָור אָנֵן מִצְרָיִם, פָּוֹן דָעַם בְּכָור

פון פרעהן וואס האט געוואָלט זיצן אויף זיין טראָן, בֵּין
דרעם בְּכוֹר פון געפֿאנְגַּעַנְעַם וואס אַיִן תפִּיסָה; אַוְן יַעֲטָ
וועדער בְּכוֹר פון אַ בַּחֲמָה.
⁸⁰ אַיִן פְּרֻעָה אוּפּוּנְשָׁטָןְעָן בַּיִ דָּעַר נַאֲכָט, עָר אַוְן
אַלְעָז זַיְנָע קַנְעֶבֶט, אַוְן גַּאנְצָן מַצְרָיִם, אַוְן עַס אַיִן גַּעַוְאָרָן
אַ גַּוְיִס נַעֲשֵׂרְיִי אַיִן מַצְבָּיִם, וְאַרְוּם עַס אַיִן נִיט גַּעַוְעָן אַ
הַוְיִוְן וואס דָּאָרְטָן וְאַל נִיט זַיְנָע אַ טַוִּיטָעָר.⁸¹ אַוְן עָר האט
געַרְוָפָן מְשָׁהָן אַיִן אַהֲרָנוּן בַּיִ דָּעַר נַאֲכָט, אַוְן האט גַּעַוְאָנְטָן:
שְׁתִּיטְאָוֵף, גַּיְיט אַרְוִיס פָּוֹן צְוִישָׁן מִינְן פָּאַלְקָן, אַיִיר, אַיִר
די קִינְדָּעָר פון יִשְׂרָאֵל, אַוְן גַּיְיט דִּינְגָּת יְהָוָה, אַוְוי וּיְאַיְר
הַאֲט גַּעַוְגָּט.⁸² נַעֲמָט אַי אַיְירָעָ שָׁאָף, אַי אַיְירָעָ רִינְד
דָּעַר, אַוְוי וּיְאַיְרָהָט גַּעַוְגָּט, אַוְן גַּיְיט; אַוְן בְּעַנְטָשָׁט
אַמִּיד אוִיר.

³³ און די מצרדים ווינען צוועשטעאנען צו דעם פאלק,
 "ארוייסצושיקן וואס זיכער פון לאנד, ואָרוּם זי' האבן
 עזואטן: מיר וועלן אלע אויסשטארבן.³⁴ און דאס פאלק
 האט גענומען וויער טיגו אידער ער איז געווערט געהארן;
 ערץ טיגמולטערס ווינען געווין אַגְּנֶעֶבֶן אַין זי' ערעדע
 טיכיבער אויה וויער אַפְּסָלָען.

³⁵ און די קינדרער פון ישראל האבן געטאן אווי ווי דלאס זוארט פון משhn, און זיין האבן אנטלייען פון זיין מצרים וילבערנע זאכן און גילדערנע זאכן, און קלידער. ³⁶ וארים גאט האט גונגען דעם פאלק חן און די אונין פון די מצרים, און זיין האבן זיין געליען, און זיין האבן אויס געלידיקט מצרים.

³ און די קינדר פון ישראל האבן ארוייסגעזווין

עד, מענער, אחז קינדרע. ³⁸ און אויך א סר געמייט
יער א גרייסע סטאדע. ³⁹ און זי' האבן נעהאָקן פון
ה, וואָרום ער איז ניט גוועיינרט געווארן, וויל זי' זיגען
זוייפהאלטן, און אפִילו צערונג האבן זי' זיך ניט צוועגריט.
געוּסַן איז מאָרים. איז געוועז פיר הינדערט יאר איז

יָאָר אָוֹן דְּרִיסִיךְ יָאָר, אַיז, גַּעֲנֵי אָוֹן דֻּעַמְדָּאוּקָן טָאגּ,
אַ וְאַכְנָאָכְט אַיז דָּס נַעֲוָעָן בַּיִּזְאָט זַיִּירִיסְצָוְצִיעָן
כְּבָט צַו גַּאֲטָן בַּיִּזְאָט פַּוְן יִשְׁדָּאָל אַוְיָחָד וְעַרְעָם

כ אין דער דין פון דעם קרבנּפֿשַׁט: קיין פרעמאָד
צונס אַ גענְעַט נְעַקְוִיפַּט פֶּאֲרַ גַּעַלְטָן אֹו דָה האָסְט
געַהְאָגֵד עַרְטָעָר אַוְן אַ גַּעַדְגַּעַנְעָר טָאָר פָּוּן אַיִם נִיט
סְסְטָרָאָן פָּוּן דעם פְּלִיעַש אַוְיסָן הַזְּוּ; אַוְן אַ בְּיַיַּן זָאַלְטָן
לְאַס מַאְכָּן.⁴⁹ אַוְן אוּ בְּיַיַּן דִּיר וּוּעַט וִיךְ אַוְיפָּהָאַלְטָן

הרשבי אשר בכהה נבואר וככל בכור בהמרה; וכן קם פרעה ליליה הוּא ובלעבבו ובלמוציאים ותקי אצלה נרלה במאירים כי אין בית אשר איזדעם מות: ויקרא למשה לא ילאחן ליליה ויאמל קומו לא מותך עט נסדים נס בעין ישראל ולעט עברו את הירדן ברברקם: נס-אנולים ובנברקלים קחו כאשר דבריהם נלבשו וברכבות נס-אקי: ומחוק מצרים על-העם למorder לשדים מדרארין כי לא אמרו בכלני מיתם: וישא דעם אתי-בצקן פרם חרמן לא משאורים צדורה בשמלותם על-שבטים: ובניעישראל לה עשו בברבר משה וישראל ממצרים כליכסף ובל נרב ושמלה: וויהר נמן אר-חנן רעם בעני מצרים ונשאלים לו וויצל אה-מערים: פ

וישעו בני-ישראל מרעם ספחה בשליחיות אליה ורבנן גברים לביר מפור: ונטעיב רב עלה אחים וצאן לה וברך מוקה בבר מאיד: ויאטו אתח-הצקן אשר דוחזיא לט מצרים עזת משות כי לא חמיין כירנישו ממצרים ולא יבלו להרמלה ונס-צרה לא-עשו לדם: ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים שלשים שנה וארבע שנים: וזהו מיקץ שלשים שנה וארבע שנים שנה ורבי ביעם הרים הוה ינאו בל-צבאות דרכו הארץ מצרים:ليل שעדרים הוא ליהו לה-חיצאים הארץ מצרים דוא-יב נילדה הול ליהו שפרים לבל-בני ישראל לדורותם: פ ואמור יזהר אל-משה וא-תורי זאת חקמת הפסח פל-תקד מ-נבר לא-יאכל בו: וככל עבר איש מקוטבסקי ומילקה מ-או או אכל בו: וחישב ושבד לא-יאכל בו: בבירות אחד מה יאכל לא-חוץ-איה מתקביה מרכז-ישראל חוצה יוצם לא-תשברדו: כל-עדת ישראל יעשוו אותו: וקידנור א-תקד מ-

ט' א' רוחה לט' נ' ופה

נֶר ועֲשָׂה פְּסָח לִיהְיוֹת הַמֵּיל לוֹ בְּלִזְבָּר וְאַוְיָכְבָּ
לְעַשְׂתָּו תְּהִנָּה פְּאוֹרָה הַאֲרִיךְ וּבְלִיעָרְלָל לְאַ-אֲכָל בָּו : תָּוֹהָ
אַתְּ יְהֹוָה לְאַוְתָּה וְלֹאֵרָה תְּגַעַר בְּרוֹכָבָם : נְשָׁוֹ פְּלִיבָּנִ
יְשָׁרָאֵל בְּאֲשֶׁר צָרָה יְהֹוָה אַתְּמָשָׁה וְאַתְּאָהָן גַּן עַשְׂיו :
ס וְיֹהֵי בְּעִצָּם הַיּוֹם כְּנֹה הַצִּיא יְהֹוָה אַתְּבָנִי יְשָׁרָאֵל
פְּאַרְצָן מְצֻבִּים עַל-צְבָאָתָם : פ

ונדר יְהוָה אֱלֹמֶשָׁה לְאָמֵר : כִּנְשָׁלִי כַּלְבָּדָר פַּטְר
בְּלָרְחָם בְּנִי יִשְׂרָאֵל בְּאָדָם וּבְבָמָה לְיְהָוָה : וַיֹּאמֶר
מֶלֶךְ אֱלֹהִים זֶבֶר אֶתְדְּיוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יְצַאֲתֶם מִמּוֹצִירִים
מִבֵּית עֲבָדִים יְכִינֵק נֶדֶה חֲזִיאָה דָּרוֹה אֲתַבֵּם מִזְרָחָם וְלֹא
יַאֲכֵל חָמֵץ : תְּיוֹם אַפְפָם יִצְאָים בְּחֵדֶשׁ הַאֲכִיב : וְתַהֲיוּ
כִּרְבְּנָאָק דָּהָא אֱלֹהָרֶץ תְּפִנְעִי וְתַחֲפִי וְהַאֲמָלֵי וְתַחֲנוּ
וְתִּבְנְטוּ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְתָּךְ לְמַתָּה לְךָ אֶרֶץ וְכָתֵב חַלֵּב
וּרְכָשׁ וְעַבְרָתָ אֶתְהַעֲבָרָה כְּזֹאת בְּחַדְשָׁה הַזֶּה : שְׁבָעָת
יְמִים תַּאֲכֵל מִצְתָּה וּבְיָם הַשְׁבִּיעָה תְּגַלְּיהָ : מִצְחָות
יַאֲכֵל אֶת שְׁבָעַת הַמִּים וּלְאַיְרָה לְךָ חָמֵץ וּלְאַיְרָה
לְךָ שָׁאָר בְּכָלִגְבָּלָה : וְנִדְרָת לְבָנָךְ בְּיָם הַזֶּה לְאָמֵד
בְּעַבוּר זֶה עֲשָׂה יְהָוָה לְךָ בְּצָאתִי מִמּוֹצִירִים : וְתַהֲיוּ לְךָ
לְאֹתָן עַלְיָדֶךָ וּלְפָרֹז בֵּין עַלְיָךְ לְמַעַן תְּהִנֵּה תְוֹתָת וְוּתָה
בְּפֶךְ בְּיַיְנָה מִזְחָאָק יְהָוָה מִמּוֹצִירִים : וְשִׁמְרָת
אֶתְהַחְקָה כְּזֹאת לְמִזְרָחָה מִמְּמִימָה : פ

דעם בנענין, און דעם חות, און זעם אַפְּמוֹן, און זעם געבען, און זעם יבושי, וואס ער האט געשוווארן דײַנע עלטערן, דיר צו געבען, אַלְאָנד וואס פֿלייט מיט מלך און האניך, זאלסטען טאן דעמדאַזְיכָן דינסט אין דעמדאַזְיכָן חודש. זיבַּן טעג זאלסטען עסן מצוח און אויפֶּן זיבַּעַטן טאג זאל זיַּין אַ יומְטָבוֹב צו גאָט. מצוח זאל געגעסן ווערַן אַין די זיבַּן טעג, און עס זאל ניט געוען ווערַן ביַּיְהַרְמַץ, און זיַּין אַ יומְטָבוֹב צו גאָט. און זאל ניט געוען ווערַן ביַּיְהַרְמַץ, אַין דִּין גאנצָן גובל. און זאלסטען דערצְצִילַן דִּין זיַּין אַין יונעַם טאג, אַוְיַּעַם זאָגַן: דאס אַין פָּן וועק דעם וואס נאָט האט מיר געטַן בַּיְהַרְמַץ פָּן מְצָרִים. אַין עס זאל דיר זיַּין פָּרָאַר אַ צַּיִּיכָּן אוֹיף דִּין האנט, אַין פָּאַר אַ דערמאָנוֹנוֹן צוֹוישַׁן דִּין גַּע אוֹיגַן, כְּדי די תּוֹרַה פָּן גַּאֲט זאל זיַּין אַין דִּין מּוֹלֵל; וואָרוֹת מיט אַ שְׁטָאַרְקָעֶר האנט האט דִּיך גַּאֲט אַרְוִיסְגַּעַצְיוֹן פָּן מְצָרִים. אַון זאלסטען אַפְּהַטְּן דָּאַסְדָּאַיְקָע גַּעַזְעַץ אַין זיַּין

¹⁴ און שם ווועט זיין. און דײַן זוועט דיך פרענען שפערען אהין, אוי צו זאגן: וואס איז דאס? זאלסטו זאנן צו אים: וועדר בדור פון מענטשן צחישן דײַגע זין זאלסטו אויסלֵיַז.

מית א שטארקער האנט האט אונדו גאט אroiיסגעוציינן פון מצרים, פון דעם הוין פון קנעכטשאפט. ¹⁵ אונזעס אין געווען, או פרעה האט זיך אײַגעשפֿאָרט קעגן אונדו אַוּעַקְלָאָן, האט גאנט געהרגוועט ייטוועדר בְּכוֹר אַין לאָנד מצרים, פון אַבְּכוֹר פון אַמענטשֵׁן בַּיִּוָּאַבְּכוֹר פון אַבְּהַמָּה; דְּרוּם שְׁלָאָכֶט אַיך צו גאנט אַיטְלָעָס וּאַס עַפְּגַּט דְּעם טְרָאָכֶט, אַוְיב וּכְרִים; אַוְן יְעֻטְוָעָדֶר בְּכוֹר פון אוֹיפְּךְ דִּיןְהַאנְט, אַוְן פָּאָר אַשְׁטְרָנְבָּאָנד צוֹוִישָׂן דִּינְעָוָוִוָּצְיָוִן פון מצרים.

ט ממצאים מתקופה עתיקה: וויה בירידת קשיה פרעה לשלוחנו
ויברגן דוחה כל-בכור באין ממצאים מבלר ארים ועד
בקור בגדה עליון איי ובכ' לדוחה כל-בכטר רחוב
ונוכרים כל-בכור בני אפדרה: והיה לאות על-דרך
ולטוטפת בין עיריך כי בתקע ר' הוציאנו דוחה ממצאים:

ב שלח

17 און עס איין געווען, או פֿרעה האט אַוְעָקָנוּלָאוֹן
דאָס פֿאַלְקָן, האָט זִי גַּטְנַט נְעֵפֶרֶט אוֹרֵךְ דַּעַם וּזְגַעַפְּן
דעַם לאָנדְפַּן דַּי פֿלְשָׁתִים, הַגְּמַע עַד אַיְזָן גַּעוּעַן גַּאנְטָן:
וּאָרוּסָן גַּטְנַט הַאָט גַּעוּאָגָט: דַּאָס פֿאַלְקָן וּזְעַט נְאַךְ חֲרַתָּה
הַאָבָּן, או זִי וּוּלְן דַּעֲרוֹעָן מְלֻחָּמָה, אַוְן זִי וּוּלְן וַיְךְ אָוָמֵר
קַעַרְן קִין מִצְרָיִם.¹⁸ אַוְן גַּטְנַט הַאָט גַּעֲפִירֶט דַּאָס פֿאַלְקָן
אָרוּסָן, אוַיְפַּן וּזְגַעַפְּן מְדַבֵּר בַּיִם יִסְׂסָּה. אַוְן דַּי קַינְדָּעָר
פַּן יְשָׂרֵף וּיְנַעַן בָּאוֹאָפָּנְטָעָא אַרְוִיְּפָ�גָעָנְגָעָן פַּן לאָנדְ
מִצְרָיִם.

¹⁹ און משה האט מיטגענומען מיט זיך די ביינער פון יוספּן; וואָרום באַשׂווערטן האט ער באַשׂווארן די קינדרער פון יְהָרָאֵל, אוֹי צוֹ וְאַנְגָּן: דער מאָנגָן ווּעַט זיך גָּאַט דער מאָנגָן אָן אִיד; וְאֶלְתָּא אָר אַוְיפְּרָעָנָן מִינָּעָן ביַנְעָר פון דָּאנָן מִיט אִיד.

²⁰ און זי האבן געציינן פון סופות, און האבן גערוט
איין אטם ביימ עק מדבר.²¹ און גאט איז וועגןען זי פארויס,
ביי טאג אין זיל פון וואלקון, זי צו פירן אויפן וועג, און
ביי נאכט אין זיל פון פיער, זי צו לייכטן; בדי צו
קענען גיין בי טאג און בי נאכט.²² דער זיל פון וואלקון
פלענט ויך וויט אפטאנן בי טאג, און דער זיל פון פיער
בוי נאכט, פון פארן פאלק.

רַךְ יאון גאט האט גערעדט צו משאן, אוי צו זאנן:
* רעד צו די קינדרער פון ישראל, זי זאלן זיך אומד
קערען, און רוען פאר פיריהירות, צווישן מגדול און צווישן
* און פרעה וועט ואן אויף די קינדרער פון ישראל: זי
* אונ איד וועל פעסט מאכין פרעהס הארץ, און ער וועט
ז דורך זיין נאצן זיל, און די מצרים וועלן וויסן, אונ איד

^ו האט עד אינגעשפאנט זיין ריטחואן, און האט געומען מיט זיך זיין פאלק. און ער האט מיטגעומען זעקס
^ז האבן אוּקנוּלָאָן יִשְׂרָאֵל פָּנָן אָונְדוֹ צַו דִּינְעָן?
^ח אָנָּי אֲגַעֲזָאָט גַּוּאוֹרָן אֶקְעָן דָּעַם פָּאַלְקָן, אָנוּ דָּאָס פָּאַלְקָן אַיְזָן תְּלָאָפָּן, אָנוּ דָּאָס הָאָרֶץ פָּנָן בְּרָעָהָן אָנוּ פָּנָן
^ט בֵּין יְהֻדָּה—אָוּן וְיִיְהָבָן אָוּן גַּעֲטָאָן.

וילו בשלה פרעה אתדים ולא-נחים אליהם בדרכ ארצ
פלשטים כי קרוב הוא כי אמר אליהם פרידתם העם
בראותם מלחה ועשו מצריה: ניסב אליהם אתדים יי
גדר לנדבר יסודות וחמשים עלו בירושאל מארץ
מצרים: ויקח משה את-עוצמות יוספה עמו כי השבע
השביע את-بني ישראל לאמר פילד: פילד אלדים אחכם
וחעליהם את-עוצמות מהה אחכם: ויסעו מספטן ויחנו
באתם בקצין דמזרבר: וויה הלה לבעלם יומם בעמוד נא
ענן לענותם בלילה וללילה בעניד אש להoir לדם
לכלכת יום ולילה: לא-מיש עמור הענן יום ועמור כי
ראש לילה לפני העם:

וְדַבֵּר יְהוָה אֱלֹהִים לְאָמֵר: רֹבֶר אֶל-בָּנִי יִשְׂרָאֵל וַיָּשֶׁב
וַיַּחֲנַן לִפְנֵי תְּחִזְקָתָ בֵּין מִצְדָּל וּבֵין הַיּוֹם לִפְנֵי בָּעֵל
צָבֵן נְכֻחוֹ תְּחִזְקַנּוּ עַל-תְּרוּם: אָמֵר פָּרָעה לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל,
גַּבְּכָם כְּמָה בָּאָרֶץ סְנַר עַל-הַמִּזְרָחָה הַמְּדָבֵר: וְחַקְתִּי אֶת-לִבְבָּךְ
פָּרָעה וּרְנָה אֶת-חֲרִיכָם וְאֶקְבַּרְתָּה בְּפָרָעה וּבְכָל-חַילָוּ וַיַּדְעַ
מִצְרָיִם כִּי-אָנִי יְהוָה וַיַּשְׁוִיכָנּוּ: וַיַּעֲלֵר לְמִלְדָה מִצְרָיִם כִּי
בְּרֵחֶת רַעַם נִזְהָפֵךְ לְבֵב פָּרָעה וּבְכָרְדוֹן אֶל-חָעָם וְיִאמְרוּ
מִהָּזָאת עֲשִׂינו קִרְשְׁלָהָנוּ אֶת-יִשְׂרָאֵל מִצְבָּהָנוּ: וַיַּאֲסַר
אֶת-דָּבָרְנוּ וְאֶת-עַמּוֹ לְקַח עָמָנוּ: וַיַּחֲחַשׁ שְׁשָׁמָות רַכְבָּם

卷之三